

[Statsministeren.]

nemmelige for, at den fritog dem for ethvert Bidrag til Valutareguleringerne og selv paatog sig hele Byrden ved Erstatning af Markkreditorernes Tab paa Valuta. I Tyskland var det, som bekendt, Debitorerne, der maatte udrede Erstatningen ved Op-skrivning af den gamle Gæld, og derfor virker det ganske urimeligt nu at se sønderjyske Landmænd i skøn Forening med deres tidligere Kreditorer bryde Staven over den danske Valutaregulering, der dog var saa langt at foretrække for Landmændenes Vedkommende fremfor den anden nævnte Ordning.

Ved den Ordning, som blev truffet ved Loven om en Udligningskasse for de sønderjyske Landsdele, har den danske Stat ydet Erstatning til de Markejere, som i 1920 var daarligere stillet end i 1914 paa Grund af Tab ved Markens Værdifald. Og som Staten havde afholdt sig fra ethvert Indgreb i Debitorernes Forhold, saaledes lod man ogsaa Kreditorerne have fuld Frihed til at træffe de Dispositioner med Hensyn til Valutaen, som de ansaa for mest tjenlige for deres Interesser; man lod dem beholde den fri Raadighed over deres Mark, ja, man var endog saa hensynsfuld ved Opgørelsen af Formuen pr. 1. Januar 1920 at ansætte Markværdien til en Kurs af $7\frac{1}{4}$, medens Kursværdien den 1. Januar faktisk var $10\frac{1}{2}$, i de følgende Maaneder steg til endog 23 og endnu langt ind i 1921 dog holdt sig omkring 10. At denne Imødekommethed ikke gennemgaaende blev til Gavn for Markejerne, fordi de fleste stadig ikke vilde bekvemme sig til at omsætte deres Mark til Kroner, er beklageligt, men det er jo et rent spekulativt Forhold ligesom andre, jeg har nævnt, som Markejerne selv har Ansvaret for.

Det kan siges at være tragisk, at største Delen af de sønderjyske Markkapitaler saaledes gik til Grunde med den tyske Mark, men det er ganske urimeligt at ville gøre den danske Stat ansvarlig derfor. Hvis der skal lyses efter Ansvaret for, at Sønderjyderne ikke omsatte deres Mark, medens de endnu var noget værd, endnu i 1919, da alle fuldt og fast regnede med at komme tilbage til Danmark, maa det søges i den Propaganda for en almindelig Omregning til Pari, som med stor Styrke blev rejst af visse interesserede Kredse i Sønderjylland. De derved skabte Forventninger har bidraget til, at Markejerne holdt fast ved deres Mark, men Hovedforklaringen paa denne Passivitet maa i øvrigt søges i den almindelige Optimisme

med Hensyn til Bedømmelsen af Markens Fremtidshancer.

Den sønderjyske Valutaregulering, som man klager over, har kostet den danske Stat 63 Mill. Kr.; den Valutagodtgørelse, som blev ydet, beløber sig i Gennemsnit for alle Erstatninger til 43 pCt. af Markformuerne i 1914, og naar man medregner Værdien af Markkapitalerne i 1920, saa har de sønderjyske Markkreditorer i Gennemsnit opnaaet ca. 60 pCt. af deres Marktilgodehavender i 1914. Som man vil erindre, var Godtgørelsen forskellig for de forskellige Grupper af Mark-ejere efter Kapitalens Størrelse. De første 5 000 Mark blev omregnet til Pari, større Formuer efter en aftagende Skala, og ingen Formue kunde ved Erstatning bringes op over 25 000 Kr. Det kunde fornuftigvis ikke være en Opgave for den danske Stat at yde Erstatning for Tab, som var lidt paa Valuta; naar dette Tab udlignedes ved Vinding paa anden Maade, eller at bevare de store Formuer. Over for Ønsker i den Retning maa henvises til den sociale Karakter, som den danske Rigsdag fandt det rigtigt at give Valutaloven; den tog mere Sigte paa at hjælpe de af Markkatastrofen ramte Mennesker end paa en Konservering af Kapitalforholdene.

Denne Linie er fastholdt ogsaa i Tiden efter 1920. Den danske Stat er Gang paa Gang traadt hjælpende til, naar der forelaa Opgaver, som Befolkningen i Sønderjylland ikke mægtede alene, eller naar det gjaldt at bøde paa de uheldige Følger af de særlige økonomiske Forhold, som kunde paavises i denne Landsdel. Valutaloven er efter min Mening et ganske anstændigt Stykke dansk Lovgivningsarbejde, og dette forstod Sønderjyderne utvivlsomt ogsaa, da Pengene udbetaltes. Det skete som bekendt under Ledelse af Generakdirektør Koefoed, og i en Skrivelse til Statsministeren udtalte de Sønderjyder, der havde haft med Sagen at gøre, den sønderjyske Befolknings hjerteligste Tak for den størstiledede Gave, det danske Folk gennem Lovgivningsmagten havde ydet de sønderjyske Landsdele. Det var den Gang; nu lyder der jo somme Tider andre Toner.

Men Staten nøjedes ikke med at bøde paa Tabene paa den tyske Valuta. For at give alle de fra Krigen hjemvendte Sønderjyder og alle dem, hvis Økonomi havde lidt under Krigsforholdene, en Mulighed for at skaffe sig Driftskapital til Igangsættelse eller Fortsættelse af deres økonomiske Virksomhed, har den danske Stat gennem Laanekassen for Sønderjylland allerede i de første to Aar efter Genforeningen ydet ca.